

PATVIRTINA
Kauno sporto mokyklos „Gaja“
direktoriaus 2022 m. lapkričio 3 d.
įsakymu Nr. 1-478

ŠACHMATŲ MEISTRISKUMO TOBULINIMO ETAPŲ SPORTINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šachmatų meistriskumo tobulinimo etapo sportinio ugdymo programa (toliau – Programa) – dokumentas, apibrėžiantis Kauno sporto mokyklos „Gaja“ (toliau – Mokykla) ugdytinių sportinio ugdymo proceso vykdymą šachmatų sporto šakos meistriskumo tobulinimo etape ir nustatantis tikslus bei uždavinius, kurių su ugdytiniais turėtų pasiekti atitinkamos sportinio ugdymo grupės ugdytojas.

2. Programoje vartojamos sąvokos:

2.1. **Pratybos** – fizinio aktyvumo ir (arba) aukšto meistriskumo kontaktinės grupinės arba individualios treniruotės.

2.2. **Ugdytinis** – asmuo, ugdomas Sporto mokykloje pagal Sportinio ugdymo programas ir dalyvaujantis fizinio aktyvumo veiklose ir aukšto meistriskumo sporte.

2.3. **Ugdytojas** – asmuo – treneris, sporto mokytojas – ugdantis ir (ar) rengiantis asmenį pagal Sportinio ugdymo programas.

3. Kitos Programoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos sporto įstatyme, Rekomendacijose ir kituose fizinį aktyvumą ir sportą reglamentuojančiuose teisės aktuose vartojamos sąvokos.

II SKYRIUS INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ

4. Programos tikslas – lavinti ugdytinių mentalines ir fizines savybes ir suteikti jiems pradines aukšto sportinio meistriskumo taktines ir technines šachmatų sporto žinias.

5. Siekiant įgyvendinti Programos tikslą, kontaktinių pratybų metu vykdomas:

5.1. teorinis mokymas, kuris apima:

- 5.1.1. aukštą šachmatų sporto varžybų taisyklių supratimą;
- 5.1.2. sportinės drausmės ugdymą;
- 5.1.3. sąžiningo ir kultūringo elgesio mokymą sporto varžybų metu;
- 5.2. praktinį mokymą, kuris apima:
 - 5.2.1. pagrindinių šachmatų sportinio meistriškumo elementų mokymą: kritinių padėčių aptikimą, statinio padėties balanso nustatymą, taisyklingo variantų skaičiavimo metodikos diegimą;
 - 5.2.2. pagrindinių statinių šachmatų sporto elementų mokymą: karaliaus padėties (karaliaus saugumo vertinimą pagal ilgalaikę karaliaus pėstininkų priedangą), materialinio balanso nustatymą (turint omenyje ilgalaikius materialinio balanso kriterijus), galinčių susidaryti baigmių vertinimą, pėstininkų struktūros vertinimą (pagal pėstininkų salas ir pėstininkų struktūrinius defektus);
 - 5.2.3. pagrindinių dinaminių šachmatų sporto elementų mokymą: dinaminio požiūrio į materialinį balansą, išsivystymo bei plėtotės, figūrų ir pėstininkų padėties vertinimą, erdvės sampratą (tiek teigiamas, tiek galimas neigiamas erdvės užėmimo pasekmes), trumpalaikės karaliaus padėties vertinimą, laiko sąvoką (laiko matavimo vienetai ir papildomi kriterijai, santykį tarp laiko ir materialio);
 - 5.2.4. psichologinio pasirengimo sporto varžyboms ugdymą;
 - 5.2.5. pagrindinių sportinio meistriškumo savybių atsiskleidimą esant ribotam laikui;
 - 5.2.6. kombinacinių motyvų aptikimo metodikos diegimą;
 - 5.2.7. kombinacinių motyvų derinimo metodikos diegimą;
 - 5.2.8. dalyvavimą Lietuvos standartinių, greitųjų ir žaibo šachmatų čempionatuose;
 - 5.2.9. dalyvavimą tarptautiniuose šachmatų turnyruose;
 - 5.2.10. dalyvavimą Europos standartinių, greitųjų ir žaibo šachmatų čempionatuose.
6. Programos įgyvendinimo trukmė – ketveri metai.
7. Programa įgyvendinama sportinio ugdymo grupėje, kurioje yra ugdytiniai, atitinkantys Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2022 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. A-45 patvirtintame Sportinio ugdymo ir/ar rengimo organizavimo tvarkos apraše bei šio aprašo prieduose nustatytus reikalavimus.

III SKYRIUS

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

8. Įgyvendinus šią Programą, ugdytiniai turi:

- 8.1. išmanyti bazinį ėjimo aptikimo algoritmą;
- 8.2. nustatyti teisingą padėties statinį balansą
- 8.3. nustatyti teisingą dinaminį padėties balansą;
- 8.4. nemaišyti ilgalaikių ir trumpalaikių pranašumų;
- 8.5. taisyklingai skaičiuoti variantus;
- 8.6. žinoti kada reikia nutraukti variantų skaičiavimą;
- 8.7. sugebėti vykdyti trenerio nurodymus;
- 8.8. suvokti perfekcionizmo žalą rezultatams;
- 8.9. Suprasti, kad šachmatų varžybose nėra tikslo daryti geriausius ėjimus, svarbiausia – sugebėti sukurti problemas oponentui;
- 8.10. racionaliai išnaudoti partijai skirtą laiką, nepatekti į ceitnotą;
- 8.11. suvokti skirtumą tarp elgesio asmeninėse ir komandinėse varžybose;
- 8.12. žinoti tipines pėstininkų struktūras, pagrindines atakuojančios ir besiginančios pusės idėjas;
- 8.13. žinoti tipinius materialinius santykius, pagrindines abiejų pusių idėjas;
- 8.14. išmanyti figūrų koordinacijos dėsnius;
- 8.15. mokėti nustatyti santykį tarp materialo ir laiko;
- 8.16. gerai išmanyti darbo su kompiuterinėmis šachmatų programomis principus;
- 8.17. mokėti dirbti su kompiuterinėmis šachmatų partijos bazėmis;
- 8.18. mokėti dirbti su kompiuteriniais šachmatų varikliukais;
- 8.19. sugebėti kritiškai vertinti kompiuterio padėties įvertinimus.
9. Įgyvendinus šią Programą, ugdytiniai taip pat gebės:
 - 9.1. pažinti save;
 - 9.2. bendrauti su kitais asmenimis (komandos draugais, varžovais, teisėjais);
 - 9.3. sąžiningai elgtis varžybų salėje ir už jos ribų;
 - 9.4. pasirūpinti savimi;
 - 9.5. suvokti savo atsakomybes ir jas prisiimti.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

10. Programa parengta atsižvelgiant į fizinio ugdymo ir sporto mokslininkų, trenerių, asmenų ugdymui skirtus metodinius bei mokslinius darbus, Kauno miesto savivaldybės ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, Mokyklos nuostatus.

11. Programą parengė atitinkamos sporto šakos specialistai – treneriai.

12. Pagal šią Programą gali būti ir turėtų būti vykdoma ugdytinių stebėseną, gebėjimų ir kitų savybių lavinimo dinamika bei teikiamos rekomendacijos dėl tolimesnio sportinio ugdymo grupės ir jose esančių ugdytinių darbo.

13. Programa gali galioti ne vieną sportinį sezoną, bet, atsižvelgiant į besikeičiančius vaikų ir jaunimo poreikius bei fizines savybes, reikalavimus jų ugdymui, turėtų būti peržiūrima kasmet ir, reikalui esant, keičiama Mokyklos direktoriaus įsakymu atitinkamos sporto šakos specialistų – trenerių – siūlymu.
